

Sygn. akt II Ca 1009/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Małgorzata Kleszyk**

Sędziowie: **SO Cezary Klepacz (spr.)**

SO Marek Boniecki

Protokolant: protokolant sądowy Agnieszka Baran

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 r. w Kielcach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z o.o. w O.

przeciwko A. W., T. H., W. A.i (...)w K.

o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji

oraz sprawy z powództwa wzajemnego A. W. i W. A.

przeciwko (...) spółce z o.o. w O.

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

na skutek apelacji (...) spółki z o.o. w O. od wyroku Sądu Rejonowego w Opatowie z dnia 15 października 2012 r., sygn. akt I C 146/11

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II (drugim) podpunkt 1. (pierwszy) i 2. (drugi) w zakresie uznania za bezskuteczną w stosunku do A. W.i W. A.warunkowej umowy sprzedaży z dnia 22 grudnia 2009 r., zawartej przed notariuszem A. K.w Kancelarii Notarialnej w K., rep. (...), na mocy której (...) SAw O.zobowiązała się przenieść na rzecz (...) spółki z o.o.w O.prawo własności nieruchomości położonej w Ć., stanowiącej działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...) i w tej części oddała powództwo wzajemne; oddała apelację w pozostałej części i zasądza od (...) spółki z o.o.w O.na rzecz (...) Bank (...) SAw K.kwotę 1.200 (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 1009/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 października 2012 r., sygn. akt I C 146/11, Sąd Rejonowy w Opatowie oddalił powództwo (...) spółki z o.o.w O.przeciwko A. W., T. H., W. A.i (...)w K.o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji i zasądził od powoda na rzecz (...) Bank (...) SAw K.kwotę 3.600 zł tytułem kosztów procesu (pkt I), a uwzględniając powództwo wzajemne A. W.i W. A.przeciwko (...) spółce z o.o.w O.o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne, uznał umowy: sprzedaży z dnia 15 lipca 2009 r., na mocy której (...) SAw O.sprzedała (...) spółce z o.o.w O.kontener Stacji Paliw ze zbiorkiem magazynowym naziemnym, dystrybutory Stacji Paliw, wiatę nad dystrybutorami, kompakt gazowy, dystrybutor gazu, plafon informacyjny i zestaw komputerowy, znajdujące się na działce oznaczonej w ewidencji nr (...)położonej w Ć.oraz

warunkową umowę sprzedaży z dnia 22 grudnia 2009 r., zawartą przed notariuszem A. K.w K., nr rep.(...)na mocy której (...) SAw O.zobowiązała się przenieść na rzecz (...) spółki z o.o.w O.prawo własności nieruchomości gruntowej rolnej – działki oznaczonej w ewidencji nr (...)położonej w Ć., pod warunkiem że Agencja Nieruchomości Rolnych nie wykona prawa pierwokupu:

- za bezskuteczne w całości w stosunku do wierzycielki A. W., w związku z ochroną jej wierzytelności w kwocie 10.950,56 zł wraz z odsetkami i innymi wierzytelnościami wynikającymi z prawomocnego i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim z dnia 20 lutego 2009 r., wydanego w sprawie oznaczonej sygn. akt IV P 34/09 (pkt II ppkt 1),

- za bezskuteczne w całości w stosunku do wierzyciela W. A. w związku z ochroną jego wierzytelności w łącznej kwocie 13.349 zł wraz odsetkami i innymi wierzytelnościami wynikającymi z prawomocnych i zaopatrzonych w klauzulę wykonalności wyroków Sadu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim: z dnia 4 marca 2010 r., sygn. akt IV P 565/09 i z dnia 17 czerwca 2010 r., sygn. akt IV P 109/10 (pkt II ppkt 2).

Ponadto Sąd nakazał pobrać od powoda nieuiszczone opłaty od pozwów wzajemnych (pkt III).

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 15 lipca 2009 r. (...) spółka z o.o.zawarła umowę kupna-sprzedaży, na podstawie której nabyła od (...) SAKontener stacji paliw ze zbiornikiem magazynowym naziemnym, dystrybutor stacji paliw ze zbiornikiem magazynowym naziemnym, wiatę nad dystrybutorami, kompakt gazowy, dystrybutor gazu, plafon informacyjny oraz zestaw komputerowy, znajdujące się na działce nr(...)położonej Ć.. Strony ustaliły cenę sprzedaży na kwotę 70.000 zł. Faktura miała być wystawiona przez sprzedającego po wydaniu przez Urząd Regulacji Energetyki koncesji dla (...) spółki z o.o.na obrót paliwami. W dniu zawarcia umowy sprzedający przeniósł na kupującego posiadanie ruchomości objętych umową. (...) SAzobowiązała się do wykreślenia wpisu hipotecznego widniejącego w księdze wieczystej na rzecz (...) Banku (...) SA, a (...) spółka z o.o.– do zakupu nieruchomości położonej w Ć., po uzyskaniu informacji o wykreśleniu wskazanej hipoteki. (...) spółka z o.o.prezentowana była przez prezesa zarządu – W. W., zaś (...) SA– przez prezesa zarządu – M. J.. W dniu 22 grudnia 2009 r. przed notariuszem w K.spółki zawarły warunkową umowę sprzedaży nieruchomości, rep. (...)na podstawie której (...) SA, reprezentowana przez prezesa zarządu – M. J., zobowiązała się przenieść na rzecz (...) spółki z o.o., reprezentowanej przez prezesa narządu – N. W., prawo własności nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr(...)położoną w Ć., za kwotę 70.000 zł, pod warunkiem, że Agencja Nieruchomości Rolnych nie wykona przysługującego jej prawa pierwokupu. Po podpisaniu umowy, (...) SAwystawiła fakturę nr(...) Następnie sporządzono notę korygującą nr 1/1/2010. (...) spółka z o.o.nigdy nie zapłaciła pieniędzy na konto spółki (...) SA, gdyż należność z tytułu faktury została skompensowana ze zobowiązaniami, jakie ta ostatnia spółka posiadała wobec (...) spółki z o.o.

Umowy te zostały zawarte w chwili, gdy (...) SA była niewypłacalna względem swoich wierzycieli, a wierzytelności względem spółki wynosiły około 15.000.000 zł. Spółka zaczęła ponosić straty w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą w roku 2008. Od października 2008 r. przestała wypłacać wynagrodzenia swoim pracownikom. Z tego powodu A. W., T. H. i W. A. wystąpili na drogę sądową, domagając się zapłaty wynagrodzeń. Prawomocnym wyrokiem zaocznym z dnia 20 lutego 2009 r. Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim, w sprawie IV P 34/09, zasądził od (...) SA na rzecz A. W. kwotę 10.950,56 zł tytułem wynagrodzenia za pracę, ekwiwalentu za niewykorzystany urlop i odprawy za utratę pracy, wraz z ustawowymi odsetkami. Z kolei wyrokami z dnia 4 marca 2010 r., sygn. akt IV P 365/09 i z dnia 17 czerwca 2010 r., sygn. akt IV P 109/10, Sąd ten zasądził od (...) SA na rzecz W. A. łącznie 13.349 zł tytułem wynagrodzenia za pracę, niewykorzystanego urlopu i zwolnienia lekarskiego.

A. W. wystąpiła do komornika przy Sądzie Rejonowym w Opatowie o wszczęcie egzekucji z ruchomości i nieruchomości położonej w Ć., stanowiących własność (...) SA. Do tego postępowania komornik przyłączył egzekucje z wniosków: W. A., (...) Banku (...) SA. Ten ostatni wystawił bankowy tytuł egzekucyjny na kwotę 1.508.846,65 zł i w

czerwcu 2010 r. przyłączył się do egzekucji. Niezależnie od tego, (...) SA tylko w okresie od 20 października 2008 r. do czerwca 2009 r. zalegała z zapłatą składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 74.926,87 zł na rzecz (...) Oddział w K..

W świetle tych okoliczności, zdaniem Sądu Rejonowego, umowy sprzedaży ruchomości i nieruchomości zawarte przez (...) SA w lipcu i grudniu 2009 r. zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzycieli tej spółki, przy czym (...) spółka z o.o. miała tego pełną świadomość. Obie umowy zostały podpisane przez M. J., który występował w jednej z nich jako prezes zarządu (...) SA, a w drugiej – jako prezes zarządu (...) spółki z o.o. Z zeznań świadków i zebranych dokumentów jednoznacznie wynika, że obie spółki utrzymywały stałe kontakty handlowe. Była to trwała i intensywna współpraca. Spółki powiązane są osobowo i organizacyjnie, mają tę samą siedzibę i mieszczą się w tych samych pomieszczeniach, zatrudniają tych samych pracowników, księgowość tych spółek prowadzona była przez te same osoby. Obie spółki łączy osoba W. W., który jest głównym ich udziałowcem, w obu sprawował najważniejsze funkcje (prezesa zarządu, przewodniczącego rady nadzorczej lub prokurenta). Biorąc to pod uwagę, przy uwzględnieniu domniemania określonego w art. 527 § 4 k.c., Sąd pierwszej instancji przyjął, że (...) spółka z o.o., będąca z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, miała, a przynajmniej powinna mieć wiedzę co do tego, że działanie (...) SA w postaci zawarcia z nią umów sprzedaży ruchomości i nieruchomości skutkowało pokrzywdzeniem wierzycieli. Pozwana wzajemna nie wykazała w toku procesu okoliczności przeciwnej.

Sąd oddalił zatem w całości powództwo (...) spółki z o.o. o zwolnienie zajętych ruchomości od egzekucji, gdyż uzasadniony okazał się zarzut pozwanych uznania za bezskuteczną wobec nich czynności prawnej w postaci umowy kupna-sprzedaży z dnia 15 lipca 2009 r.

Z kolei uwzględnione zostało w całości powództwo wzajemne A. W. i W. A. o uznanie za bezskuteczne w stosunku do nich umowy kupna-sprzedaży z dnia 15 lipca 2009 r. oraz warunkowej umowy sprzedaży z dnia 22 grudnia 2009 r. – dla ochrony wiarygodności tych osób, wynikających ze wskazanych wyroków Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 3, 99 i 108 § 1 k.p.c., zaś o nieuiszczonych kosztach sądowych (opłatach od powództw wzajemnych w łącznej kwocie 1.216 zł) – na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego orzeczenia wniosła (...) spółka z o.o. w O., która zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

- pozbawienie jej możliwości obrony przez nieuwzględnienie wniosku o odroczenie rozprawy, pomimo obligatoryjnych podstaw do jego uwzględnienia (art. 379 pkt 5 k.p.c.);

- sprzeczność ustaleń Sądu z zebrany materiał dowodowy poprzez przyjęcie, że powódka nie nabyła skutecznie i nie była właścicielką ruchomości w postaci: kompaktu gazowego kompletnego, numer fabryczny (...), rok produkcji 2005, kontenera stacji paliw ze zbiornikiem naziemnym dwukomorowym $V=20m^3$ i dwóch dystrybutorów, wiaty nad dystrybutorami, pylonu informacyjnego, zajętych z wniosku pozwanych przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Opatowie w dniu 19 sierpnia 2009 r. w sprawie Km 538/09.

Wskazując na to, skarżąca wniosła o zmianę wyroku i uwzględnienie jej powództwa, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz powódki od pozwanych kosztów procesu.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że prezes zarządu powodowej spółki uległ wypadkowi w dniu 14 stycznia 2012 r. i od tej pory przebywał na zwolnieniu lekarskim, obecnie zaś przebywa na świadczeniu rehabilitacyjnym i dlatego nie mógł stawić się na rozprawę w dniu 2 października 2012 r., wobec czego złożył wniosek o jej odroczenie. Nie otrzymał on żadnej informacji z Sądu o zapadłym w dniu 15 października 2012 r. wyroku, czym został pozbawiony możliwości obrony swoich praw.

Ponadto skarżąca podała, że z dniem 15 lipca 2009 r. stała się właścicielką wymienionych ruchomości. Pismem z dnia 18 czerwca 2010 r., sygn. akt Km 538/09, komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Opatowie B. S. poinformował ją o dokonanej w dniu 19 sierpnia 2009 r. zajęciu nieruchomości położonej w Ć.wraz z częściami składowymi, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr(...) Zakupione przez powódkę ruchomości nie są częściami składowymi nieruchomości (można je w każdym czasie przewieźć czy zdemontować), a stanowią jej własność, wobec czego żądanie zwolnienia ich od egzekucji jest uzasadnione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Bezzasadny jest zarzut nieważności postępowania, sformułowany przez pozwanego w oparciu o przepis art. 379 pkt 5 k.p.c., który stanowi, że nieważność taka zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Skarżący upatruje naruszenia tego przepisu w nieuwzględnieniu przez Sąd pierwszej instancji jego wniosku o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 2 października 2012 r. W związku z tym podnieść należy, iż wniosek ten został zawarty w piśmie procesowym pełnomocnika powoda, które wpłynęło do Sądu Rejonowego w dniu 28 września 2012 r. (k.665). Na uzasadnienie tego wniosku pełnomocnik podał, że na ten sam dzień wyznaczona została rozprawa w sprawie z powództwa (...) spółki z o.o., sygn. akt V GC 174/12, wobec czego, z uwagi na znaczną odległość między O. a K., nie będzie on mógł stawić się na rozprawę w Sądzie Rejonowym w Opatowie. Podniósł również, że z uwagi na chorobę prezesa zarządu Spółki M. J., który przebywa na świadczeniu rehabilitacyjnym, nie ma osoby, która mogłaby się stawić w imieniu spółki na rozprawę. Do tego pisma została dołączona kserokopia orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie M. J., z którego wynika, że w związku z rokowaniem odzyskania zdolności do pracy, istnieją okoliczności uzasadniające ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego na okres 7 miesięcy od daty wyczerpania zasiłku chorobowego (k.666).

Zgodnie z art. 214 § 1 k.p.c., rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyczyć.

Biorąc pod uwagę, że zarówno zawiadomienie dla pełnomocnika powoda o rozprawie, jak wezwanie dla powodowej spółki do stawienia się na tę rozprawę, zostały doręczone już w dniu 7 sierpnia 2012 r. (k.658 i 661), należy przede wszystkim stwierdzić, że pełnomocnik strony powinien zawiadomić Sąd wcześniej o przyczynie niemożności stawienia się na tej rozprawie. Zauważyć przy tym należy, iż okoliczność, że na ten sam dzień wyznaczona została rozprawa w sprawie (...) spółki z o.o. w innym sądzie nie została w żaden sposób nawet uprawdopodobniona przez pełnomocnika strony. Jeżeli jednak nawet tak było, to nie oznacza, że uniemożliwiało stawienie się pełnomocnika na rozprawie w rozpoznawanej sprawie. Po pierwsze bowiem, jest rzeczą adwokata takie zorganizowanie pomocy prawnej dla strony, poprzez ustanowienie chociażby pełnomocnika substytucyjnego, by zapewnić właściwą reprezentację mocodawcy w postępowaniu sądowym, po drugie zaś, rozprawa w sprawie V GC 174/12 miała być wyznaczona na godz. 9.00, zaś w niniejszej sprawie była wyznaczona dopiero na godz. 12.30, a zatem nie powinno być przeszkód do stawienia się na obu tych posiedzeniach.

Jak stanowi przepis art. 214¹ § 1 k.p.c., usprawiedliwienie niestawienia się z powodu choroby stron, wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie sądu, wystawionego przez lekarza sądowego.

Pełnomocnik powódki, powołując się w swoim piśmie na chorobę prezesa zarządu Spółki M. J., nie przedstawił takiego zaświadczenia. Nie może być uznana za dostatecznie usprawiedliwiająca nieobecność kserokopia dokumentu, z którego zresztą nie wynika niemożność stawienia się tej osoby na rozprawę sądową.

Nie ma przy tym żadnych danych do przyjęcia, że na posiedzenie sądowe w dniu 2 października 2012 r. nie mógł się stawić prokurent Spółki (...), wskazany przez M. J. jako osoba uprawniona do przesłuchania w imieniu powódki w piśmie z dnia 27 czerwca 2012 r. (k.652).

Biorąc to pod uwagę, należy uznać, że nie było podstaw do odroczenia rozprawy wyznaczonej na dzień 2 października 2012 r., wobec czego powoływanie się przez skarżącego na nieprawidłowości w tym zakresie, które miałyby prowadzić do nieważności postępowania, jest bezzasadne.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie w zakresie powództwa głównego.

Powódka powołuje się w apelacji jedynie na to, że z dniem 15 lipca 2009 r. stała się właścicielką ruchomości, których zwolnienia od egzekucji domaga się w niniejszej sprawie. Nie odnosi się natomiast w żaden sposób do uwzględnionego przez Sąd pierwszej instancji zarzutu pozwanych, a także żądania zawartego w powództwie wzajemnym o uznanie wskazanej umowy, na mocy której (...) SAw O.sprzedała (...) spółce z o.o.w O.kontener Stacji Paliw ze zbiorkiem magazynowym naziemnym, dystrybutory Stacji Paliw, wiatę nad dystrybutorami, kompakt gazowy, dystrybutor gazu, plafon informacyjny i zestaw komputerowy, znajdujące się na działce oznaczonej w ewidencji nr (...)położonej w Ć., za bezskuteczne w całości w stosunku do wierzycieli, w związku z ochroną ich wiarygodności wynikających z prawomocnych wyroków Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Tym samym, skoro skarżąca nie przedstawiła żadnych zarzutów w tym zakresie, to Sąd Okręgowy w całości przyjął ustalenia i ocenę prawną Sądu Rejonowego co do zasadności zarzutów pozwanych.

Uwzględnienie powództwa wzajemnego w tej części nie oznacza, że powódka przestaje być właścicielką wskazanych ruchomości. Stąd też jej argumentacja co do nabycia tych rzeczy jest bez znaczenia dla rozstrzygnięcia. Oznacza to natomiast, że (...) spółka z o.o. w O. musi znosić egzekucję z tych rzeczy prowadzoną przez wymienionych wierzycieli, wobec czego nie może być uwzględnione jej żądanie zwolnienia tych ruchomości od egzekucji.

W tej części oddalono zatem apelację na podstawie art. 385 k.p.c., zaś zgodnie z art. 98 § 1 i 3, 99 i 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., zasądzono od powódki na rzecz pozwanego (...) Banku (...) SA w K. kwotę 1.200 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika, stosownie do treści § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 490), w związku z żądaniem zawartym w odpowiedzi na apelację (k.731-734).

Biorąc pod uwagę, że wyrok Sądu Rejonowego został zaskarżony w całości, Sąd odwoławczy bierze zaś pod uwagę z urzędu naruszenie prawa materialnego, zmieniono to orzeczenie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w punkcie II podpunkt 1. i 2. w zakresie uznania za bezskuteczną w stosunku do A. W.i W. A.umowy sprzedaży z dnia 22 grudnia 2009 r., rep. (...)na mocy której (...) SAw O.zobowiązała się przenieść na rzecz (...) spółki z o.o.w O.prawo własności nieruchomości położonej w Ć., stanowiącej działkę gruntu o numerze ewidencyjnym(...)i w tej części oddalono powództwo wzajemne, bowiem przedmiotem skargi pauliańskiej mogą być jedynie czynności prawne rozporządzające oraz zobowiązujące o podwójnym skutku, które wywołały rozporządzenie (w postaci przeniesienia, zniesienia, obciążenia, zbycia, zrzeczenia się), nie mogą to być natomiast czynności czysto zobowiązujące.

(...) SA w O. zobowiązała się jedynie przenieść na (...) spółkę z o.o. w O. prawo własności nieruchomości, pod warunkiem, że Agencja Nieruchomości Rolnych nie wykona prawa pierwokupu (§ 5 umowy z dnia 22 grudnia 2009 r.), to oznacza, że samo przeniesienie własności wymaga zawarcia jeszcze jednej umowy, stanowiącej wykonanie wskazanego obowiązku. Dopiero ta ostateczna umowa mogłaby zostać zakwestionowana w drodze skargi pauliańskiej.

SSO M. Boniecki SSO M. Klesyk SSO C. Klepacz